Mgr Natalia Plona
Katedra Prawa Pracy i Prawa Socjalnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Temat: Status prawny doktoranta w polskim systemie prawnym

Streszczenie

Jednoznaczne określenie pozycji prawnej doktoranta w strukturze społeczności akademickiej jest problematyczne. Powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, że prawa i obowiązki doktorantów zazębiają się zarówno z prawami i obowiązkami przypisanymi studentom, ale pozostają też zbieżne w pewnym charakterze z tymi, które należą do pracowników uczelni będących nauczycielami akademickimi.

Za cel badawczy pracy przyjęto określenie statusu prawnego doktorantów kształconych w systemie studiów trzeciego stopnia oraz szkół doktorskich. Przeanalizowano i porównano regulacje prawne dotyczące polskich doktorantów - ich praw i obowiązków, także w kontekście innych grup społeczności akademickich (studentów oraz pracowników naukowych).

Pracę podzielono na dwa główne moduły, w pierwszym opisano kształcenie doktorantów na studiach doktoranckich, wskazano problemy jakie występowały pod reżimem ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W tym trybie doktoranci kończą kształcenie z mocy prawa, przewody doktorskie niezakończone do 31 grudnia 2024 r. umarza się albo zamyka. Kształcenie na studiach doktoranckich było mało efektywne, dlatego dokonano gruntownej reformy i wprowadzono ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zupełnie nowy model kształcenia doktorantów – szkoły doktorskie, które opisano w module drugim. Analiza dwóch stanów prawnych dotyczących sytuacji prawnej doktorantów pozwoliła wskazać: problemy występujące na studiach doktoranckich, potrzebę zmian przepisów regulujących sytuację prawną doktorantów oraz rozwiązania jakie zastosował ustawodawca w szkołach doktorskich. Dzięki temu dokonano określenia statusu doktoranta i wskazano jakim zmianom uległ na przestrzeni dwóch modeli kształcenia.

Podstawowymi tezami pracy są: „szkoły doktorskie spełniają istotną rolę w kształceniu doktorantów", „analiza stanu prawnego wskazuje na istnienie podobieństw w zakresie praw i obowiązków doktorantów z innymi grupami społeczności akademickiej – studentami i pracownikami naukowymi", „analiza przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wskazuje różnice w statusie doktorantów". W rozprawie wykorzystano głównie metodę dogmatyczno-prawną, szczegółowo przeanalizowano

akty prawne dotyczące badanej materii i wyciągnięto wnioski. Uzupełniająco zastosowano metodę historyczno-prawną i analityczno-syntetyczną – zebrany materiał szczegółowo przeanalizowano, wyciągnięte wnioski w podsumowaniu zsyntezowano.

Przeprowadzona analiza potwierdziła, że przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zmieniły pozycję doktorantów, ale w ograniczonym zakresie. Zniwelowano błędy interpretacyjne ustawodawcy, które występowały w poprzednim stanie prawnym. Jednak nadal część przepisów odwołuje się do pozycji studentów lub pracowników uczelni. Wnioski z przeprowadzonych badań mogą stać się podstawą do zmiany przepisów dotyczących doktorantów, dążąc do dookreślenia sytuacji prawnej doktorantów (statusu doktoranta) oraz wykazania swoistej odrębności tej grupy akademickiej.